

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der
Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Ziet, de mens!

Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon en het purperen kleed. En Pilatus zeide tot hen: Ziet, de mens!

Joh. 19 : 5.

Er is niet veel verbeeldingskracht voor nodig om zich het in-trieste, deernis-wekkende van dit gebeuren voor te stellen. Een ellendige gevangene, met een doodsbleek gezicht, waarop donkere bloedvlekken, gekleed als een spotkoning. Och, het grijpt zelfs Pilatus aan, die overtuigd is van Jezus' onschuld en dat ook bij herhaling heeft uitgesproken. Hij heeft nog getracht Jezus los te laten door het volk te laten kiezen tussen de vrijlating van Jezus of van de misdadiger Barabbas. Maar het opgestookte, verblinde volk koos voor Barabbas en eiste de kruisdood voor Jezus. En dan laat Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlechten een kroon van doornen en zetten die op Jezus' hoofd, terwijl ze Hem een purperen mantel om de schouders werpen. Spottend zeggen ze: Wees gegroet, Gij Koning der Joden! En zij gaven Hem kinnebakslagen. En zo brengt Pilatus Jezus naar buiten. Nog eens wil de landvoogd een poging doen om deze Onschuldige te redden door een beroep te doen op het medelijden van het volk. En met veel gevoel zegt hij het: "Ziet, de mens!" Maar in die enkele woorden spreekt Pilatus onbewust uit, wat Jezus waarlijk is: n.l. de mens in zijn volkomenheid, de mens, zoals hij door God is gewild als Zijn beeldrager, de tweede Adam, die het weer opneemt, waar de eerste Adam het liet vallen. Ziet, de Mens! De onbedorven, reine, zondeloze mens, die alleen de eer van God zoekt, de mens, zoals wij behoorden te zijn.

En nu het vreselijke, het grote, het ondoorgrondelijke, het zalige mysterie: nu laat de Vader het toe, dat deze ware Mens onder ons wordt geplaatst als een spotbeeld van de ware mens, een Koning, ja, maar met een afgedragen jas, gekroond, ja, maar met een kroon van doornen.

Ziet, de mens! Zo roept God ons toe: "Zo zijt gij nu, o mens! Gekroond, maar door uw aartsvijand, de duivel. En ge merkt het niet eens, hoe bespottelijk ge er uitziet. Een kroon-drager, maar voelt ge dan niet de doornen van uw kroon? Uw gewaande heerlijkheid is toch in feite een voortdurende kwelling? Een koning in eigen oog, maar in werkelijkheid zo arm, zo jammerlijk. Zoals Jezus daar staat voor Pilatus!"

Ziet, de mens!

Vreselijk, maar toch zalig, wanneer we bij het licht van de Heilige Geest onszelf zo leren zien: in al onze schande en smaad en armoede en schuld, als de gevallen beeldrager Gods, maar die door eigen schuld dat beeld Gods heeft verloren en heeft ingewisseld voor een spotbeeld. Ziet, de mens! O God, die ellendige mens ben ik!

Heere Jezus, wat heeft U dan toch bewogen om zo te willen worden wat ik ben? Een spotkoning? Een doornenkroon? Een spotmantel? Heere Jezus, Zoon van God, Die bekleed waart met het kleed van hemelse heerlijkheid: waarom toch zo? Zo geplaagd, zo vernederd, zo ontluisd?

Ziet, de mens!

Ja, zalig om Hem te zien, om Hem te zien in het geloof, dat de Heilige Geest doet opbloeien in het verbrijzeld zondarshart.

Heere, wat heeft U bewogen om U zo te laten ontluisen? Antwoord: eeuwige, onpeilbare, mateloze liefde! Ik voor u! Ik in uw plaats. Ik ben op weg naar het kruis. Ik ben bezig om te betalen wat Ik niet geroofd heb. Wat gij geroofd hebt. De eer van Mijn Vader! O, gevallen mens, verdwaasde koning: Ik uw doornenkroon, opdat gij de eerkroon zoudt dragen! Ik uw spotmantel, opdat gij bekleed zoudt worden met de mantel der gerechtigheid, die Ik bezig ben te weven.

Ziet, de Mens! Ziet, de Borg in Zijn vrijwillige vernedering!

Zie uzelf in uw diepe verlorenheid. Zie het, hoe ontoonbaar u door de zonde bent geworden. Zie het, en breek eronder.

En zie dan vanuit uw verbrijzeling op Christus in Zijn vernedering. Op Jezus voor Pilatus, dragende de doornenkroon en het purperen kleed. Ziet, de mens!

Dit trooste mijn geweten: 't is al voor mij geschied!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

We mochten in de afgelopen periode aan giften of overbetalingen voor ons blad f 823,- en voor de school in Dundas f 200,- ontvangen, terwijl 3 nieuwe abonnees konden worden genoteerd. Hartelijk dank hiervoor. Wat de betalingen van het abonnementsgeld betreft, zijn we globaal aan het rekenen geweest. Tot onze teleurstelling bleek dat ongeveer 500 abonnees het abonnementsgeld voor deze jaargang, die 1 januari al is ingegaan, nog niet hadden betaald. Zouden deze abonnees alsnog zo spoedig mogelijk hun acceptgirokaart willen invullen? Als u deze kaart niet meer hebt, kunt u ook met uw eigen girokaart betalen. We zien uit. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Ontmoetingsdagen.** We wijzen met nadruk op het artikelje over de ontmoetingsdag te Sliedrecht-centrum, die D.V. zaterdag 9 april a.s. zal worden gehouden. Wat de ontmoetingsdag te Kampen betreft kunnen we al mededelen, dat het de bedoeling is dat deze wordt gehouden D.V. op zaterdag 20 augustus a.s.

2. **Betaling van het abonnementsgeld.** De administrateur van ons blad, br. Beukers, deelt mede, dat ongeveer vijfhonderd lezers van ons blad het abonnementsgeld voor de lopende jaargang nog niet hebben betaald. Deze 500 abonnees kosten ons ongeveer f 15.000,-. Wanneer de abonnees helemaal vergeten te betalen krijgen we daardoor nog niet eens het abonnementsgeld van totaal f 5000,- terug. Dat is een grote schadepost, die ons uiteraard zorgen geeft. Er is dan óók geen bijdrage in de hogere kosten van de exploitatie van het blad. We klagen niet, maar het mag toch wel eens geschreven worden, dat we het laatste jaar met verlies hebben gewerkt. Er was een tekort van ongeveer f 10.000,-. Dit tekort werd later, na het afsluiten van de boeken, tot de helft verminderd doordat er nog een bedrag van f 5000,- binnen kwam, bedoeld als gift voor het afgelopen jaar. Mag ik er vriendelijk op aandringen om alsnog spoedig tot betaling van het abonnementsgeld over te gaan? Dat

zou ons zeer verblijden. Het zou ons bemoedigen als er op deze wijze ook nog een bedrag aan giften binnenkwam. Laten we u allen bij voorbaat hartelijk bedanken.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** De kerkeraad van de Chr. Geref. kerk te Driebergen liet voor de uitbreiding van deze school een collecte houden. Deze heeft opgebracht f 4.067,30, welk bedrag we per bank hebben ontvangen. Heel hartelijk dank voor deze koninklijke gift uit Driebergen. Uw spontaneïteit, vrienden uit Driebergen, zal onze vrienden aan de overzijde van de oceaan weer zeer bemoedigen.

B.

Ontmoetingsdag

We vragen weer uw aandacht voor de ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, die D.V. zal worden gehouden op zaterdag 9 april a.s. in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht-centrum.

Het programma ziet er als volgt uit:

Morgensamenkomst: aanvang 10.30 uur.

Opening: Ds. G. Blom te Meerkkerk.

Spreeker: Ds. B. de Romph te Noordeloos.

Slotwoord: Ds. L.W. van der Meij te Alphen aan den Rijn.

Paauze.

Middagsamenkomst: aanvang 2 uur:

Opening: Ds. J.P. Boiten te Schiedam.

Spreeker: Ds. D. Slagboom te Katwijk aan Zee.

Slotwoord: Ds. M.C. Tanis te Sliedrecht-centrum.

Komt u ook?

B.

Voor u gelezen 21.

(Uit het jaarboekje voor de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland 1899)

De tuinbaas en zijn arbeider (III) (vervolg)

"Toen de eerste ontmoeting bedaard was, zetten zich man en vrouw, over-elkander verwonderd, aan tafel om elkander mede te delen wat grote dingen hun de Heere gedaan had.

De vrouw is de eerste, die de lof des Heeren vertelt en verhaalt het volgende:

"Nadat ik u verlaten had en mijn reis naar Friesland vervolgde, kwam ik te Kampen om met de buurman vandaar over de Zuidoostzee de plaats mijner bestemming te bereiken. Wij hadden in den beginne een zeer voorspoedige reis en dachten met de gunstige wind zonder enig omhaal de haven in te zeilen.

Maar wat een teleurstelling! Nauwernood halverwege gekomen, overviel ons in open zee een hevige storm. De wind, die gedraaid was, blies met hevige rukken dwars tegen boord, de golven verhieven zich en telkens meenden wij in de diepte weg te zinken. Maar hoe werd onze benauwdheid vermeerderd, toen de kapitein beneden kwam en met angstig gelaat ons toeriep: "mensen! bidt tot God, want er is groot gevaar voor ons in de golven te zullen omkomen!" Onze angst werd doodsangst en de mijne is met geen woorden uit te drukken. Heel mijn levensloop, ja al onze zondige levensjaren werden mij herin-

nerd. Al mijn zonden, van de jeugd af, rezen als bergen voor mijn oogen. Ik dacht zoo, zóó voor een rechtvaardig God te zullen verschijnen om..... voor eeuwig veroordeeld te zullen worden. Ik kon niets ter verschoning bedenken en riep in de angst mijner ziele: "verloren, verloren, voor eeuwig verloren!" Na een enkel uur bedaarde de storm en kregen wij van de kapitein de geruststellende verzekering, dat het gevaar was geweken, hoewel de zee nog bleef voortwoelen en 't schip geweldig slingerde. Wij waren dan ook niet gerust voor wij de haven binnenliepen, en ieder reiziger in de kring zijner familie de zoo gevaarvolle reis kan mededelen.

Ook ik deed mededeling van mijne ervaring aan onze familie en dacht weldra de vorige kalmte weer te zullen genieten. Maar, o mijn lieve man, wat stormen staken op, toen ik op mijn leger was. Dezelfde herinnering aan het leven, dat achter mij is, dook voor mijn geweten op. Hetzelfde besef der rechtvaardigheid en heiligheid Gods ontwaakte; weer kwam dezelfde benauwdheid; nu niet om in de golven om te komen, maar alleen, omdat ik tegen God gezondigd had en vreesde voor altoos van Hem verstooten te worden; dit deed mij uitroepen van weedom des harten. Sedert die nacht ben ik biddende geworden. Ik heb voor mijzelf en voor u geroepen; want wij beiden zijn verloren. O, man! laat ons dan bidden, dat God Zich nog ontferme en ons redde van de eeuwige dood."

Daarop verhaalt ook de man wat we reeds weten, en weldra liggen een zondaar en een zondares voor 't eerst in hun leven te zamen geknielt aan de troon der genade. Zij belijden met heete tranen het zo zondige leven, dat achter hen is. Beide doen zij met een volkomen hart afstand van zonde en ongerechtigheid. De onberouwelijke keus: "Ik en mijn huis wij zullen den Heere dienen, is in beider ziel geboren!"

Wat er na die bede bij hen omging, is niet uit te drukken. Weenend vallen man en vrouw, zonder een woord te kunnen uitbrengen, weer in elkanders armen. De liefde Gods is in beider harten uitgestort. Eene te voren nooit gekende betrekking bindt hen nu samen, en als zij later hunne ervaring mededeelden, betuigden beiden: "daar, daar zijn we bij vernieuwing getrouwd."

Sedert die gelukkige ure was bij hen al het oude voorbijgegaan en was alles nieuw geworden. De wereld ontvlood hen en zij lieten de wereld met al hare begeerlijkheden varen. De lieden dezer wereld vonden niet meer zoals vroeger een plaats in hunne woning en geen genot meer in hun gezelschap. Met woord en daad betoonden beiden: "Ik ben een metgezel van allen, die den Heere vreezen." Het leven was hun Christus geworden, en de Heere was hun voor- en achtertocht. Hij vervulde aan beide de belofte: "die in het huis des Heeren geplant is, dien zal het gegeven worden te groeien in de voorhoven des Heeren."

Jaren aaneen werden beiden geacht en bemind door Gods volk, maar ook door de wereld gevreesd en ontzien vanwege den godzaligen wandel.

Wat Salomo van godvruchtige vrouwen zegt, werd aan de echtgenote van den tuinman bewaarheid: "een kloeke huisvrouw is de kroon haars heeren."

Aan de tuinman werd de genade bewezen, die ook aan Abraham is ten erve geworden. Hij werd gezegend met geestelijke zegening uit den hemel in Christus, Zijn naam werd groot gemaakt in Gods Kerk en voor velen is hij een zegen geweest.

Jaren diende hij met eere als ouderling der gemeente des Heeren, was de vraagbaak van eerstbeginnenden, de leidsman van meer gevorderden, maar ook een middel in 's Heeren hand, waardoor zondaren en zondaresen werden toegebracht tot de gemeente, die zal zalig worden.

In 1875 stierf zijn echtgenote aan een langdurige, zeer pijnlijke ziekte. In de volle verzekerdheid harer staatsverandering ging zij de dood tegemoet; in zalige onderworpenheid aan de smartelijke krankheid was zij onder de smarten als een gespeend kind; in 't blij vooruitzicht met Gods Beeld te zullen worden verzadigd, trad zij de doodsvalei in. Haar

zwanenzang was de juichtoon van Azaf: "Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uwen raad en daarna in heerlijkheid opnemen."

Na de dood van dit kind des Heeren, dat als een vuurbrand uit den vure was gerukt, bleek het aan de tuinman, wat een man verliest, wien een godzalige vrouw ontvalt, - een sierlijke kroon, de lust zijner oogen was hem ontnomen. Zijn leven was geknakt. Hij was de opgewekte man van vroeger niet meer. Vooral in de laatste dagen zijns levens had hij een moeilijk leven. Groote bezwaren drukten hem; een zware strijd deed hem zuchten. Toch bleef de hope op God zijn sterkte tot hij dit tranendal verliet om in te gaan in de vreugde zijns Heeren, waar geen zorgen meer drukken.

Zij beiden rusten in vrede op hunne slaapsteden en verbeiden de dag der verlossing om, naar ziel en lichaam verheerlijkt, de God hunner zaligheid te lieven, te loven, met Hem in eeuwige zaligheid te leven en hem daar eeuwig te prijzen.

Utrecht, Juni 1898,

w.g. H.M. v.d. Vegt.

Een gebod met een belofte

6.

"Opdat het u welga". De eerbiediging van en het leven naar Gods wet blijft naar 's Heeren toezegging niet ongezegend. In het leven zal het bemerkt worden.

Het eerste hoofdstuk van het boek Job is daar het sprekend bewijs van. Godsvrucht wordt beloofd, rijk beloofd! Hoe rijk is de godvrezende Job door de Heere gezegend. "Opdat het u welga", dat heeft Job rijk ondervonden. Maar we weten dat hij op één dag straatarm werd. Hij werd geslagen in zijn goed en bijzonder in zijn bloed. Alles werd hem ontnomen. Daarbij werd hij ook aangegrepen door een ziekte. Een ziekte, die ingreep in zijn leven. Men vermoedt een tuberculeuze melaatsheid die hem overdekte met kwaad aardige zweren en zijn lichaam maakte tot een etterend omhulsel, dat door zijn kwalijke geuren walging wekte. Bij deze werkelijkheid kwam nog een onverdraaglijke jeuk, Job wist geen raad.

Er staat in de Schrift: "Hij nam zich een potscherf om zich daarmede te schrabben en hij zat neder in het midden der as". Te midden van zijn rouw, van zijn ellende had hij de Heere geloofd. Temidden van zijn gemis, komend in een zeer donkere levensnacht, kon hij niet nalaten de Heere te eren. Bij de diepe wonden werden de vuisten niet gebald, maar waren er lovende handen. Hoe dit mogelijk was: alleen door de genade en de trouw van de Heere. De Heere liet hem niet los. De Heere kwam in de slagen mee.

Maar we weten meer van Job. Het ging nog verder met hem, het 'opdat het u welga' gaat totaal verdwijnen. Er blijft naar onze gedachte niets meer van over. Job komt in zijn nacht alleen te staan. Het samen dragen, het samen lijden, het samen bidden is er niet. Zijn vrouw staat tegenover hem. Zij komt tot haar man met een diep aangrijpende opmerking: Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Daarna laat zij een aansporing horen: "Zegen God en sterf", dat wil zeggen: zeg God vaarwel, vloek God en maak er een eind aan! De aansporing wordt door hem fel afgeslagen, fel verworpen: "Gij spreekt als één der zottinnen, ja, zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet?" In de verzoeking bezweek Job niet! Hij bleef staande ondanks de afval en het spreken van zijn vrouw. Maar daarna? We weten het. Het blijvende zwijgen van zijn vrienden deed hem spreken. Zijn vrienden hadden gehoord van al het kwaad dat over Job gekomen was. Samen gingen zij naar Job om hem te beklagen en te vertroosten. Ze wilden hun vriend hun medeleven tonen. Maar komend bij hun vriend konden zij hun ontroering niet meer de baas. Er staat: "Toen zij hun ogen van verre ophieven kenden zij hem niet en hieven hun stem op en weenden; daartoe scheurden zij een ieder zijn mantel en strooiden stof op hun hoofden naar de hemel".

Het laatste als teken van diepe droefheid en rouw. Zij vonden geen woord van beklag. De

troostwoorden stokten in hun keel. Zwijgend zaten ze bij hun vriend zomaar op de grond. Zeven dagen.

In hun zwijgen, na zeven dagen zelfs, waren ze voor Job juist welsprekend. Juist uit hun zwijgen werd Job duidelijk waarvoor ze hem hielden: Zij moesten hem zien als een onwaarsachtige. Achter zijn vroom kleed lag een wereld van ongerechtigheid. Anders zou God hem niet zo geslagen hebben. Hij heeft God vertoornd door verschrikkelijke zonden. Hij is door de Heere verlaten en zelfs verworpen. De Heere is tegen hem, de Heere is eeuwig tegen hem.

Job verbreekt het stilzwijgen. Hij kan zich niet meer bedwingen. Hij spreekt en we weten wat over zijn lippen kwam. Het eerste wat zijn vrienden horen is de vervloeking van zijn geboortedag. "Was ik maar nooit geboren, of direct na de geboorte gestorven!" Welk een werkelijkheid en dat uitgesproken door de man die de Naam van de Heere zo rijk had geprezen. Van deze werkelijkheid zou veel gezegd kunnen worden. Laten we echter acht geven op wat niet gebeurd is en gebleven is. Gebleven is, en dat moet onderstreept worden, Gods verkiezende liefde, 's Heeren onveranderlijke trouw. De Heere laat nimmer varen het werk van Zijn handen. Dat blijkt duidelijk in Jobs nacht. Zelfs in Jobs spreken. Hoe erg ook: hij vervloekte wel zijn geboortedag, maar hij vervloekte de Heere niet. Hij vervloekte zijn Schepper niet. Temidden van alles kon hij dit éne niet: God loslaten. Hem vaarwel zeggen. Hem afschrijven.

Waarom gevoelt Job zich zo diep ellendig en ongelukkig? Niet omdat hij zijn bezit kwijt is. Zeker heeft het hem diep, zeer diep getroffen kinderloos en bezitloos te zijn, maar nu te missen de ervaring van 's Heeren gunst. Hij kent niet 's Heeren gemeenschap. Hij bemerkt niet Zijn sterkende en vertroostende nabijheid. De verberging van het aangezicht van de Heere is voor hem bitterder dan de dood en de aanschouwing ervan zoeter dan het leven. Het gemis van de Heere doet hem zinken. Zonder de Heere is het leven zinloos. Is het van geen enkele waarde meer.

Dit nu ligt diep in zijn belijden besloten. Vandaar dat dit de hoofdinhoud van Jobs klacht is: nu de Heere mij verlaat, heb ik niets meer. Die klacht op zich wordt verstaan door allen die de Heere vrezen. Een kind dat vader mist, mist alles. Het kan door niets, door niemand getroost worden. Met vader valt alles weg. Vaders tegenwoordigheid, aanwezigheid betekent alles. Doet alles. "U alleen, Heere, ja U alleen bent mijn leven, mijn rust, mijn steun, mijn kracht". Vandaar dat ook bij Job het echt geestelijke gebleven is. Ondanks zijn door veel zonde ontstierde ontboezeming. Het leven Gods kan niet wijken. Het is verdiend door Hem, Die werkelijk van God verlaten is geweest. En dat niet om eigen schuld, maar om de schuld van Zijn volk. Het 'waarom Mij verlaten?' is door Christus zonder zonde uitgeklaagd. Zuiver rein, Godverheerlijkend kwam het over de lippen van de Borg der kerk. En toen heeft de satan het definitief verloren. In de donkere nacht van Golgotha heeft de Zoon des mensen de Heere gediend. Gods goedertierenheid was Hem beter dan het lichamelijk leven. Gods goedertierenheid was zelfs *het leven* voor Hem. Het missen ervan was voor Hem de eeuwige dood. De getrouwe Christus aan het kruis, zelfs in de drie-urige duisternis, heeft het verdiend dat de ziftende satan het niet zal winnen.

Het kan stormen in het hart. Stemmen van binnen en van buiten kunnen zich laten horen. De gedachten kunnen zich vernieuwvuldigen. Een vuur kan branden in het binnenste. Woorden, scherpe woorden kunnen gesproken worden. Maar er zal zijn een hart dat schreit. Een hart, dat vecht en in de strijd, in de worsteling roept, schreeuwt naar de Heere. "Heere, houd U niet ver van mij. Heere, Heere ik verga"! En wat geeft de Heere? De genade, die Asaf op zijn weg en in zijn weg heeft ontvangen. Genade, die ootmoedig, klein doet belijden: "als mijn hart opgezwollen was en ik in mijn nieren geprikkeld werd, toen was ik onvernünftig en wist niets; ik was een groot beest bij U.

Genade, die leidt tot het gelovig, Godverheerlijkend belijden: "Gij hebt mijn rechterhand gevat; Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen". Zo zien we dat het ook in de donkerste nachten waar wordt: "Opdat het U welga"

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 52.

Voorzienigheid en bescherming

Het hart van de ware christen is er "rotsvast van overtuigd" dat alles geschiedt door de beschikking Gods en niet bij toeval. De Heere Zelf is de voornaamste oorzaak van alle mensen, dingen en gebeurtenissen. Maar bovendien staat het voor Hem vast dat de voorzienigheid Gods in het bijzonder de bescherming van de Kerk beoogt. De Heere beschermt en bewaart het volk dat Hij van eeuwigheid bemint. Hij zal niets laten geschieden wat Zijn volk niet ten goede komt.

ten goede n.l. voor degenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn. "Wat de mensen betreft, hetzij ze goed zijn of slecht, zal hij erkennen, dat hun plannen, wil, pogingen en vermogen in Gods hand zijn, zodat het van Zijn goeddunken afhangt ze te buigen waarheen Hij wil en ze te binden, zo dikwijls als Hij wil". Calvijn noemt dat de zoete vrucht van vrome en heilige overdenking.

Het Woord Gods staat vol van "zeer duidelijke beloften, die ervan getuigen, dat de bijzondere voorzienigheid Gods waakt voor het heil der gelovigen". Zo verwijst hij naar Ps. 55:23, Werp uw zorg op de HEERE en Hij zal u onderhouden. Met betrekking tot de heidenen die Gods volk beroofd hebben, spreekt de Heere bij monde van de profeet Zacharia: Die u aanraakt, raakt Zijn oogappel aan, Zach. 2:8.

En om niet meer te noemen: Door de dienst van de profeet Jesaja bemoedigde de Heere Zijn verdrukte volk met deze woorden: Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontfermt over de zoon van haar schoot? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik u toch niet vergeten, Jes. 49:15. Ja, dit is het voornaamste doel van de Bijbelse geschiedenis dat ze ons leert dat de wegen der heiligen met grote naarstigheid door de Heere bewaakt worden. "Omdat God Zich de Kerk tot woonplaats gekozen heeft, is het niet twijfelachtig of Hij toont door bijzondere bewijzen Zijn vaderlijke zorg in het besturen van haar".

Ongelofelijke onbekommerdheid

God regeert. Alle mensen staan onder Zijn macht. Zij dienen, hetzij vriend of vijand, het heil van de levende Kerk. Soms wint de Heere het hart van mensen in voor Zijn volk. Soms bedwingt Hij slechts hun boosheid zodat zij dat volk geen schade kunnen toebrengen. Om één voorbeeld te geven: De Heere maakt de raad van Achitofel, die Davids ondergang beoogde, krachteloos. "Zo zorgt Hij ervoor alle schepselen te besturen tot het nut en heil der Zijnen". Ja, de Heere bestuurt ook de duivel zelf die niets tegen Job durfde ondernemen zonder Gods toelating en bevel, Job 1:12. De "zoete vrucht" van deze vrome en heilige overdenking is drievoudig: "zowel dankbaarheid in voorspoed als lijdzaamheid in tegenspoed en ook voor de toekomst een ongelofelijke onbekommerdheid".

Deze woorden van Calvijn vinden we terug in Zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus. Op de vraag: Waartoe dient ons dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn voorzienigheid onderhoudt? is het antwoord: Dat wij in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen en in alles dat ons nog toekomen kan een goed toevorst (=vertrouwen) hebben. De opmerkzame lezer ziet dat de uitdrukking van Calvijn: "ongelofelijke onbekommerdheid" hier enigszins afgezwakt is, maar inhoudelijk juist is weergegeven.

Als alles voorspoedig en naar wens verloopt moet de christen door de mensen heen op de Heere zien. "Want aldus zal hij in zijn geest overleggen: voorzeker is het de Heere, die hun harten tot mij geneigd heeft, en ze aan

mij verbonden heeft, om de werktuigen te zijn van Zijn goedertierenheid jegens mij". Wij moeten niet in de gaven opgaan maar in de Gever eindigen. Bijvoorbeeld: wanneer er een overvloed van vruchten is, moet men bedenken, dat de Heere de hemel heeft verhoord, de hemel de aarde en de aarde haar vruchten. Deze omschrijving van Gods natuurlijke zegeningen heeft Calvijn kennelijk ontleend aan Hosea 2:21.

Kortom:

Het is alleen Góds zegen, waardoor alles voorspoedig gemaakt wordt. Welbeschouwd zal ondankbaarheid dan ónmogelijk zijn!

Institutie 1, XVII, 6, 7.

Ds. L.W. van der Meij.

Het is wél 3.

Wat onderwerping is (2)

Terwijl wij kastijdingen verdragen, mogen wij bidden, ernstig bidden, dat God ze zou willen wegnemen. "Indien het mogelijk is", zegt de onschuldige, aangevallen natuur in de mens Christus, "laat deze beker van Mij voorbijgaan", Matth. 26:39. Het openen van onze monden tegen God is onze zonde, maar het is onze plicht onze monden en onze harten voor Hem te openen. In de eerste betekenis zegt David: "Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan", Psalm 39:10. En toch, in dezelfde adem voegt hij er aan toe: "neem Uw plage van op mij weg, ik ben bezweken van de bestrijding Uwer hand", vers 11. Als een kind onder de terechtwijzing van een ouder geen begeerte toont om te luisteren, zouden we het dan niet eerder hardnekkig noemen dan onderworpen? Op dezelfde wijze is het even beledigend te vragen of God van moeiten wil bevrijden als er tegen te murmuren. Het is een teken van een hoogmoedig hart en een hardvochtige geest. God verwacht andere dingen van onze handen. Zelfs van de goddelozen zegt Hij in hun beproevingen: "Zij zullen Mij vroeg zoeken". Hoeveel te meer Zijn eigen volk, dat Zijn Naam heeft leren kennen en zijn vrouwen op Hem heeft gesteld, dat heeft leren verstaan het voordeel van het gebed en er zo vaak door bevrijd is van al hun vrees. Als dezen zwijgen kunnen zij niet gevoelig noch onderworpen zijn. Dat zijn ze alleen, wanneer zij in al hun gebeden zeer ernstig en vurig zijn, "wanneer het naar de wil van God is" en er geen beperking van Hem is wat betreft tijd of weg. Deze dingen zijn geen van allen in strijd met het zeggen van de ziel onder de meest schrik-aanjagende bestraffingen: "Alles is wél". Welnu, wat is ingesloten in dit 'wél' in mijn tekst? Of wat is deze onderwerping aan de wil van God?

Het houdt in, als ik samenvat, deze drie dingen:

1. Een rechtvaardigen van God in alles wat Hij doet: "Het is wél". God kan Zich niet vergissen. Hij werkt alle dingen naar de raad van Zijn eigen wil, tot de prijs van Zijn heerlijkheid. "En na alles wat over ons gekomen is", zegt de Kerk, "Gij onze God hebt ons minder gestraft dan onze ongerechtigheden verdienen", Ezra 9:13. Gij hebt geen wraak genomen naar de verdienste van onze zonden. Wanneer zonde toont, wat ze in zichzelf is, buitengewoon zondig te zijn, zal verdrukking licht blijken en niet eerder. Daarom zegt de Kerk: "Wat klaagt een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden", Klgl. 3:39. Zolang we nog niet in de hel zijn, straft God minder dan onze ongerechtigheden verdienen.

Wat ook onze beproeving zij, zij komt van God. Hij is de Bewerker, wie ook het middel is. Daarom is het wél. Hij kan geen onrecht doen. David had niet één woord te zeggen als een klacht, toen hij in de beproeving Gods hand zag: "Laat hem vloeken, want de Heere heeft het hem geboden", 2 Sam. 16:11. We kunnen piekeren en het onszelf moeilijk maken omtrent middelen en tweede oorzaken, maar geen kalme, geen rust kunnen we hebben, voordat we gebracht worden tot de eerste oorzaak. "Hij volbrengt wat voor mij bestemd is". Dat brengt de ziel tot rust, maar niets anders zal dat doen. "Laat af, en weet dat Ik God ben", Psalm 46:11. Wanneer

uw kinderen worden weggenomen, uw vermogen wegvalt, uw lichaam zeer gekweld wordt, uw vertroosting en zelfs de tegenwoordigheid van uw God u verlaten, wees toch stil, dat is: zeg geen woord tegen de beschikking, mok niet, keur de voorzienigheid niet af en veroordeel die niet. "Ik ben God, wie zal zeggen: wat doet Gij? Ik wil noch ondervraagd noch door u bestuurd worden. Ik ken Mijn eigen weg en Ik houd Mijn belofte en verbond in het oog: Ik ben God, uw God in alles: en een Verbondsgod kan geen fouten maken". God zal verheerlijkt en verhoogd worden. Dat is genoeg voor ons. Dit: "Het is wél" houdt het in, niet in sommige, maar in alle dingen."

2. Deze onderwerping houdt in onze goedkeuring van alles wat God doet. Het is niet alleen een vergissing, maar het is recht, het is de beste weg, de enige zekere weg om het goede voor ons te bewerken. Daarom zegent de heilige Job (1:21) God in alles: "Naakt ben ik uit mijner moeders buik gekomen en naakt zal ik daarheen wederkeren. De HEERE heeft gegeven, de HEERE heeft genomen, de Naam des HEEREN zij Hij had dezelfde grote en goede gedachten van God als hij ooit had. God was nog zijn God en de God van zijn goedertierenheid. Hij zou hebben een verwacht en begeerd einde. Dat geloofde hij nog, omdat Gods gedachten dezelfde waren als zij ooit waren, namelijk gedachten des vredes en niet des kwaads.

En dit is de toestand waarin we de arme heiligen vinden die her en der verstrooid waren over bijna de gehele wereld. "Die in de kracht Gods bewaard worden door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd, in welke hij u grotelijks verheugt". Zij gingen ver van elkander om vervolging te ontgaan, maar toch, waar zij ook waren, ontmoetten zij vervolging. Het was op hun weg. Maar geen van deze dingen verschrikte hen. Er was vreugde in de rust en de eeuwige blijdschap die zij verwachtten, hoewel er veel pijn en druk op hun weg erheen was. De weg was oneffen, maar recht. Daarom keurden zij hem goed, zij stemden er mee in, neen, hierin verheugden zij zich grotelijks. Zo hebben de heiligen van ouds met blijdschap de beroving van hun goederen aangenomen en werden zij gemarteld, de bevrijding niet aannemende, omdat zij wisten dat zij in zichzelf een beter en blijvend goed in de hemelen hadden", Hebr. 10:34. Die gezegende wetenschap, zij troost, verkwikt en vervult de ziel en heft een mens boven zichzelf uit.

Elk pad dat God neemt is dan recht. Het is veilig en de gelovige verkiest erop te wandelen. Zijn God, zijn Vader heeft het uitgestippeld en niets stuit op verzet, maar alles is goed wat zijn Vader doet. Zij wil is verslonden in die van God. De ziel keurt alles goed wat God doet.

Wat onderwerping is (3)

Deze onderwerping houdt in, dat we God in alles aanleven. Zich te verblijden in God als een vriend, wanneer het schijnt dat Hij Zich vertoont als een vijand, te steunen op een belofte, wanneer alle wegen die tot vervulling leiden toegesloten zijn, zich te verheugen in God, wanneer we niets meer hebben overgehouden om ons in te verheugen en het geloof er moeilijk toe gebracht wordt om God de onze te noemen. Zo God aan te kleven, wanneer we geen vertroosting van Hem ondervinden — dit is inderdaad geloven: lief te hebben de hand die slaat — dat is ware genade en grote genade. Een edele geloofsdood was het, Job 13:15: "Zie, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Zo Abraham: hij "twijfelde niet aan de belofte door ongelooft", Rom. 4:20. Hij bracht Gods belofte en getrouwheid dicht bij elkaar en overwoog geen van de moeilijkheden of ongerijmdheden, die er tegen op kwamen. Het was niet: "Is dat redelijk? Welke mogelijkheid is er in? Hoe kunnen deze dingen zijn?" Maar niet verzwakt zijnde in het geloof, heeft hij zijn eigen lichaam niet aangemerkt dat alrede verstorven was, noch ook dat de moeder in Sara verstorven was, maar was sterk in het geloof, gevende God de eer. Hij kleefde Hem aan en hield aan Zijn belofte vast in een weg

van geloof en sterke afhankelijkheid. Dit is de ware natuur van onderwerping en is begrepen in die uitdrukking in mijn tekst: "Het is wèl".

Nu een woord tot gebruik:

1. Verwonder u niet over uw beproevingen, al zijn ze nog zo vreemd en zwaar en benauwend. Alles is wel: er moet een verborgen einde aan beantwoorden, dat gij niet ziet. God is in alles. De hand en de liefde van een Vader is er in. Zij zijn er om te zuiveren van de zonde, te spenen aan de wereld, u te brengen aan de voeten van God, u te laten zien dat uw rust hier niet is; die ligt aan gene zijde van het gaf. Wat zou het dat ze u smart veroorzaken? Zij doen u te meer goed. Dit strijdt met uw bedenkingen onder de roede. Dat is geen roede, die geen smart veroorzaakt. De sterkste medicijn bewijst de meeste dienst, omdat het de inwendige, verborgen oorzaak bereikt. Niet een van onze vele beproevingen konden we wel missen.

2. Denk niet dat enige beproeving geheiligd is voordat u een volgzaam gestalte in de beproeving hebt, van welke aard die ook is. Is u vernederd? Is u een en al gebed? Is u onderworpen? Hebt u naar binnen gekeken en uw zonden beleden, zeggende: Neem weg alle ongerechtigheid? Wanneer de beproeving u hier niet toe gebracht heeft, heeft ze u geen goed gedaan. Om alles wat u mag hebben gedragen, is Zijn toorn niet afgekeerd, maar Zijn hand is nog uitgestrekt.

3. Denk niet dat andere middelen, waarmee God u kon hebben bezocht, even goed aan het doel zouden hebben beantwoord. Dat is werkelijk twisten met God over wat Hij heeft gedaan of bezig is te doen. Wees waakzaam over uw gedachten: niet-onderwerping sluipt naar binnen door die deur, voor iemand het gewaar wordt. "Het is wèl" is de enige zielsverkwikkende en God verheerlijkende gestalte. God, Die het einde heeft bepaald, heeft beslist en Hij zal de middelen vaststellen; rust daarin en alles is wel. En zij antwoordde: Het is wel.

De gestalte des harten te hebben, die in overeenstemming is met deze woorden, is een van de hoogste vorderingen van het geloof en zij brengt in mijn gedachten het gebed van de apostel voor de gelovige Colossenzen, dat zij mochten worden "bekrachtigd met alle kracht, naar de sterkte Zijner heerlijkheid, tot alle lijdzaamheid en lankmoedigheid met blijdschap", Col. 1 : 11. Naar mate de heerlijke kracht van God is medegedeeld aan de gelovige, neemt zijn geloof in God toe of af. Al onze kracht is van boven. Zij huist niet van binnen. Onze voorzieningen zijn van God, niet van onszelf.

Al wordt de beproeving nog zo zwaar, al wordt de duur ervan nog zo lang, wanneer de christen wordt begunstigd met de macht van Gods kracht, dan wordt hij gesterkt om ze met alle vreugde te verdragen.

Vanwaar is het anders, dat zo'n groot voorbeeld van geloof als Jacob was, toen hij moest scheiden van zijn geliefde Benjamin, zich voor een ogenblik zo buitengewoon bedroefd gevoelde? Toen hij uit zijns vaders huis vertrokken was met alleen zijn staf, was hij onderworpen en tevreden. En later, toen Ezau hem tegemoet kwam met vierhonderd man, handelde hij bedaard en voorzichtig. Hij plaatste elke kudde in de juiste orde, maakte zijn geschenk gereed en gaf iedereen een toespraak mee voor zijn broeder, Gen. 32 : 16. Stellig geloofde hij in die tijd dat alles wel was. Maar toen "Jozef er niet was en Simeon er niet was" en Benjamin met hen meeging, zeide hij: "al deze dingen zijn tegen mij", Gen. 42 : 36. God liet het geloof daar alleen en dan feilt het spoedig. Wanneer de arm van kracht wordt ingehouden, gaan de activiteiten van ons geloof spoedig ontbreken. Dit is het, waarom ik denk dat de Heilige Geest zo'n nadruk legt op de geschiedenis waar mijn tekst een gedeelte van is. "Door het geloof hebben vrouwen hun doden weer tot leven gebracht": de nadruk ligt op de personen, niet zozeer op hun geloof of de heerlijk vruchten daarvan. "Door het geloof hebben vrouwen", zij hadden de warmste hartstochtelijkheid en de tederste aandoeningen en daarom het allerzwaarste verdriet, wanneer alles wat voor hen dierbaar was, was heengegaan — toch geloofden zij: het geloof

overwint de natuur. Er was onderwerping onder hartverscheurende wegen van de voorzienigheid, omdat zij geloofden. Wanneer een gelovige op de machtige kracht van God rust, zijn alle dingen veilig, alles is wel. Toen Jacob slechts één zoon verloor "weigerde hij getrouwt te worden", Gen. 37 : 35. Deze goede vrouw in mijn tekst had er slechts één te verliezen en geen hoop op een ander in zijn plaats, toch zegt zij: "Het is wèl".

Voor de jeugd

Nehemia 50.

"Toen zeiden zij: Wij zullen het doen, en van hen niets zoeken; wij zullen doen, als gij zegt.

En ik riep de priesters en deed hen zweren, dat zij doen zouden naar dit woord. Ook schudde ik mijn boezem uit, en zeide: Alzo schudde God uit alle man, die dit woord niet zal bevestigen, uit zijn huis en uit zijn arbeid, en hij zij alzo uitgeschud en ledig.

En de ganse gemeente zeide: Amen! En zij prezen de HEERE, en het volk deed naar dit woord".

Neh. 5 : 12, 13.

Krachtig heeft Nehemia gesproken. Hij mocht zichzelf met zijn broeders en jongens tot een voorbeeld stellen. Zij hadden zich aan uitbuiting niet schuldig gemaakt. Hij had ook gewezen op de smaaderingen van de heidenen, waarvan zij de oorzaak zouden zijn, indien zij het hun a-sociale praktijken door zouden gaan. Er moest verandering komen! Daar komt het in het kort wel op neer, wat we de vorige keer hebben geschreven.

Hoe is nu de reactie? Zou het volk, en dan vooral de edelen, zich krachtig gaan verweren? Daar is een mens wel toe geneigd. Dat ligt zo in zijn aard. Als iemand zich in het publiek beschuldigd ziet, dan gaan meestal alle haren overeind. Men komt dan in de verdediging. Men zoekt allerhande redenen aan te voeren, om te bewijzen dat men toch het gelijk aan zijn kant heeft. Zo gaat het nu eenmaal op zakelijk gebied. De werkgever vindt meestal dat er niet genoeg gepresteerd wordt. De knecht is te duur. De werknemer moet maar zien. Hij wordt bedankt. En daar staat hij. Op straat. Gelukkig dat er tegenwoordig sociale voorzieningen zijn, anders zou ik het niet weten. Laten we onze ogen nooit sluiten voor de werkelijkheid.

Aan de andere kant komt natuurlijk ook de werknemer voor zijn rechten in het geweer. De werkgever kan zeggen dat er niet genoeg gebeurt, voor hetgeen hij moet betalen, de werknemer van zijn kant zegt dat er niet genoeg betaald wordt voor hetgeen hij doet. Als men wat royaler over de brug zou komen, er zou wel een "stapje" bijgedaan worden. Daar is op het front van de meer en minderbedeelden, waar de geschiedenis, die Nehemia ons meedeelt, ons midden in plaatst, alle eeuwen door, al heel wat om te doen geweest. En nog is het einde niet. Het zal wel zo blijven, zo lang als de wereld bestaat.

We kunnen daarom wel van een wonder spreken, dat de woorden van Nehemia niet in een verkeerde aarde gevallen zijn. Het volk stemt er mee in. "Toen zeiden zij: Wij zullen het wedergeven, en van hen niets zoeken; wij zullen zo doen, als gij zegt." Ik zou dat laatste in dit verband ook zo kunnen zeggen: Wij zullen doen, zoals gij gedaan hebt.

Ik schrijf dit niet om de Schrift te verbeteren, doch omdat dit duidelijk in het verhaal besloten ligt. Nehemia had met de zijnen het goede voorbeeld gegeven. En jullie kennen allemaal het spreekwoord: Woorden wekken, maar voorbeelden trekken.

Dat geldt natuurlijk voor het gehele leven. Een vader die zijn kind vermaant, terwijl hij zelf een scheve schaats rijdt, moet niet verwachten dat zijn woorden veel indruk zullen nalaten. Hij kan op het moment misschien met grof geweld zijn woorden nog kracht zoeken bij te zetten, maar op den duur zullen de kinderen de bal terug gaan gooien en zeggen: Medicijnmeester, genees uzelf. Dat geldt natuurlijk ook van de moeders en van

allen die een leidinggevende functie in het leven hebben. Daar staat in de bijbel: Die zegt, dat men niet stelen mag, steelt gij? Die zegt dat men geen overspel drijven mag, doet gij overspel? Dit zijn woorden van Hem, Die meer is dan Nehemia, de Heere Jezus Christus zelf. Hij heeft het volk geleerd, en niet met grof geweld zijn woorden kracht zoeken bij te zetten, maar Hij heeft Zijn woorden met Zijn leven ondersteund. Die gezegd heeft dat men elkander dienen moet, heeft Zelf Zijn leven gediend. Denk maar aan de voetwassing. De discipelen wilden het geen van allen doen. Toen heeft Jezus het gedaan en gezegd: Verstaat gij ook hetgeen Ik doe?

Die vraag was natuurlijk niet alleen voor de discipelen bestemd. Die moet ook worden doorspeeld naar mij en jullie. Hij is niet alleen Borg geweest, voor Zijn schuldig volk, maar ook een Voorbeeld.

We moeten beiden vasthouden. Dat wil ik met nadruk zeggen, omdat er mensen zijn die Jezus nog wel als een Voorbeeld willen zien, maar niet als een Borg. Dat lijkt dan nog wel aardig van die mensen, maar men houdt zich in werkelijkheid op de been met een halve waarheid, en dat is een hele leugen, waar men voor eeuwig mee omkomt.

Want als men Jezus niet als Borg wil erkennen, dan ligt daarin opgesloten, dat men zijn schuld, die men bij God heeft, niet wil bekennen. Men heeft Hem als Borg niet nodig. En dat is een belediging voor God, Die Hem als zodanig gegeven heeft. Het is ook een belediging voor de Zoon van God, Die Zich van eeuwigheid reeds al Borg gesteld heeft. Ik hoop dat jullie dit begrijpen.

Borg kon Nehemia niet zijn. Die kon alleen maar het goede voorbeeld geven. Zelf had hij Jezus ook als Borg nodig, daar hij met al zijn goede kwaliteiten toch ook een zondig mens geweest is. Zo is het uiteindelijk met iedereen. Niemand kan voor iemand instaan, om de schuld te voldoen. Dat heeft alleen Jezus gedaan. Niemand moet proberen om daar tussen te gaan staan. Want Hij wilde het alleen doen, en heeft het ook alleen gedaan. Doch een voorbeeld voor anderen moet iedereen zijn. Wie Jezus als Borg heeft leren kennen, die zal ook Zijn voetsporen zoeken te drukken. Want hij weet wat het Jezus gekost heeft, om een arme zondaar vrij te maken. Hij zal zich daarom niet schuldig zoeken te maken, om zijn naaste in de ban te houden.

Ik geloof dat we deze les op z'n minst er wel uit moeten trekken.

Toen het volk beloofd had te zullen doen wat Nehemia hen had voorgezegd en gedaan, riep hij de priesters en deed hen zweren, dat zij doen zouden naar dit woord.

Met de belofte alleen was Nehemia niet tevreden. Daarvoor waren redenen aanwezig. Nehemia kende de geschiedenis. Het was in het verleden meer voorgekomen dat men veel beloofde, doch toen het er op aan kwam, kwam er van de uitvoering niets terecht. Ik zou zeggen: Neem de moeite eens en lees er dan Jer. 34 eens op na.

Ga het ook bij je eigen maar na. Want het kan gebeuren dat men onder de indruk van het ogenblik grote beloften gedaan heeft, doch als het op de uitvoering aankomt, laat men verstek gaan. Een mens heeft nu eenmaal een arglistig hart. Dat wist Nehemia blijkbaar heel goed. Ik hoop dat jullie dit ook allemaal heel goed weten. Vooral als er het brengen van offers aan verbonden is. Want wat Nehemia verlangde, betekende toch echt wel een offer voor hen die het uit moesten voeren: Alles terug geven, met de rente erbij!

Misschien dat het geweten van deze of gene lezer hier ook nog gaat spreken. Je kunt beter niets beloven, dan dat je iets belooft, terwijl je het niet doet. Misschien heeft deze of gene onder de indruk van het ogenblik ook wel eens beloofd een gave de Heere te zullen geven. De vraag klemmt dan nu toch wel, of je het ook gedaan hebt.

Dat de priesters er bij moesten komen, dat waren ambtsdragers om het volk de eed af te nemen, laat ons weten, van welk een gewicht de zaak was, die hier aan de orde was gesteld. Want men mag niet onnodig of lichtvaardig zweren. Dat is de naam van God misbruiken. Jullie weten toch wel wat zweren is? Echt

geen overbodige vraag. Ik hoorde van iemand die ik heel goed ken, dat hij in militair dienstverband met een groep van dertig soortgenoten de eed af moest leggen. Hij was de enige die dit deed. De rest volstond met de steeds meer gebruikte uitdrukking: Dat be- loof ik. Men haalt er dan God niet meer bij. Die heeft men, als men nog in Zijn bestaan gelooft, netjes aan de kant geschoven. Dat is natuurlijk een zeer te verfoeien, Godont- erende zaak.

Het is mogelijk dat iemand de opmerking maakt dat je beter de naam van God niet kunt gebruiken, dan dat je Hem gebruikt, terwijl je er toch niet in gelooft. Want dan is het toch eigenlijk ook maar misbruik. En misbruik is ook zonde. Dat ben ik van harte met jullie eens.

Maar hoe moet het dan? Niet gebruiken is zeer verkeerd. Misbruiken is nog meer ver- keerd. Je maakt je in beide gevallen schul- dig, daar je God onteert.

De oplossing ligt alleen in het rechte gebruik. Dat is in het gelovige gebruik. Dat alleen behaagt God. En wanneer je er een oplossing tussendoor zoekt, kun je die misschien voor je zelf nog wel vinden. Doch weet dan, dat het een oplossing is, die voor God geen stand houdt.

Het vervangen van de eed door de belofte, laat ons wel zien hoe ons volk steeds meer ontkerstend wordt. Zijn Naam moet uit ons volksleven verdwijnen. De overheid, die als dienaar van God het recht heeft om van het volk de eed te eisen sanctioneert dit, om niet te zeggen: propageert dit, daar heel veel kamerleden zelf steeds meer met de belofte volstaan. Men "wil" Zijn Naam niet meer gebruiken.

Iemand die Zijn Naam niet meer wil gebrui- ken, kan voor het publiek als "net" doorgaan. Je zult zo iemand, als hij konsekwent is, ook niet horen vloeken. Hij is inmiddels wel een volslagen atheïst. Dat is iemand, die met handel en wandel ronduit zegt: Daar is geen God!

Daar elk mens dagelijks toch uit Zijn hand moet leven, behoeft het hier geen betoog, dat men door zo te leven, de oordelen wel over zich in roept.

God ontferme Zich over ons arme land en volk, dat zo diep gezonken is, en steeds verder dreigt weg te zinken.

Doch ik moet weer gaan eindigen.

Beste vrienden, hartelijk gegroet van uw aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbesprekingen

Boeken van Kool b.v. - Veenendaal
Stationssingel 50, tel. 08385 - 13978

1. **Onze Nederlandse Geloofsbelijdenis** door ds. J.D. Barth.

Ds. Barth heeft de belijdenisgeschriften toe- gelicht in een groot aantal artikelen, die indertijd in De Saambinder hebben gestaan. In 1978 heeft Kool deze in boekvorm uitgege- ven. Kortgeleden is de tweede druk ver- schenen.

Ds. Chr. van de Woestijne schreef een Woord vooraf, waarin hij o.a. zegt: dat de opsteller van deze belijdenis haar met zijn bloed beze- geld heeft en dat ook ds. Barth deze geloofde met het hart en beleed met de mond.

Het boek behandelt alle zes belijdenisgesch- riften, maar het gaat wel in hoofdzaak over de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

Na een inleiding komen de volgende hoofd- stukken: 1. De oecumenische geloofsbelijde- nis, 2. Onze Nederlandse belijdenisgeschri- ften, 3. De Heidelbergse catechismus, 4. De Nederlandse geloofsbelijdenis, van blz. 53 tot blz. 424. Daarna komen een korte levens- schets van ds Barth, een register van namen, een opsomming van aangehaalde bijbeltek- sten, van citaten uit belijdenisgeschriften en de D.K.O., een zakenregister en een in- houdsopgave.

Het werk verdient veler belangstelling. We hebben hier goede lectuur. We krijgen hier onderwijs in de grondstukken van de leer. Het doet daarom goed te merken dat er een tweede druk nodig was. Er is dus vraag naar. Het boek is mooi uitgegeven. Het kost ge- bonden f 49,95.

2. **Sara Nevius**, een aandachtige leerling door ds. W. à Brakel.

Dit is niet een boek dat door Brakel geschre- ven is, maar een boek, dat zijn vrouw gesch- reven heeft en door haar man na haar dood is uitgegeven. Tijdens haar leven wist Brakel er niet van dat zij er een boek met aantek- ningen op nahield. Dat kwam hij pas later te weten. Sara Nevius, zo heette zijn vrouw, was een godvruchtige vrouw. Dat blijkt dui- delijk uit wat zij schreef. Deze nieuwe uit- gave van het boek is geschikt gemaakt voor gebruik als dagboek, voor elke dag van het jaar een stukje van een halve bladzijde of wat langer. Ds. W.C. Lamain schreef inder- tijd een Woord vooraf en daarna komt er een oriënterend artikel van drs. J. van Ekeris te Elspeet, getiteld: Sara Nevius (1632-1706) en de Nadere Reformatie.

Sara Nevius begint zelf aldus: Zeer gelukkig zijn de christenen, die door de Heere zelf geleerd worden in de waarheden van Zijn Woord, door de onderwijzingen van Zijn Geest, zonder hulp van mensen. Zij hebben een uitmuntende Leermeester; waar toch is een leraar zoals Hij?

Het boek is in klein formaat uitgegeven, zeer handig. Het telt 326 blz. en kost gebonden in mooie band f 24,95.

3. **Eben-Haëzer** door ds. Joh. van der Poel.

De eerste druk van dit boek verscheen in 1978. Het werd uitgegeven ter gelegenheid van de 40-jarige ambtsbediening van ds. Van der Poel en zijn 40-jarig huwelijksvereni- ging. De schrijver overleed 9 oktober 1981. Nu is de derde druk verschenen. De uitgever voegde er een naschrift aan toe, waarin hij o.a. een en ander vermeldt omtrent het heengaan en de begrafenis van deze bekende prediker.

Hij had veel genade van de Heere ontvan- gen. Hij had ook bijzondere gaven gekregen. Zonder opleiding was hij gaan oefenen en werd hij predikant bij de Oud Gereformeer- de Gemeente te Hardinxveld-Giessendam. Na 18 jaren ging hij naar Ede. Hij had een bewogen hart en zocht het heil van zon- daren. Hij heeft in zijn leven veel moeite en verdriet ondervonden. 27 maal heeft hij in een ziekenhuis gelegen. Vele malen is hij geopereerd. Hij is meermalen dicht bij de dood geweest, maar toch nog door de Heere gespaard.

Overal vond hij een toeloop van mensen die hem graag wilden horen. Zoals ook uit dit boek blijkt wist hij zich steeds weer op een bijzondere wijze uit te drukken. Vele men- sen liepen daarmee weg. Het is wel de vraag of zij wel ooit door middel van zijn prediking de Heere Zelf hebben horen spreken. We hoorden eens van een kind des Heeren. Ze was bij een collega van ds. Van der Poel op bezoek. Er was of kwam een vrouw, die ds. Van der Poel had horen preken. Ze was er helemaal wèg van. Maar toen dat kind des Heeren haar vroeg, wat ze er zelf aan had gehad, stond de wagen stil. Is dat niet steeds het gevaar, dat de boodschap wel tot het oor maar niet tot het hart komt? Dat is het werk van Gods Geest. De Heere heeft ook ds. Van der Poel willen gebruiken. Hij is de strijd te boven. Het boek telt nu 219 blz. en kost gebonden f 32,45.

4. **Tussen de heuvels daar woonden zij** door Jac. Overeem.

Het boek gaat in hoofdzaak over een Hollandse boer, die in het midden van Frankrijk in een oud klooster woont en daar boert. Zijn vrouw kan niet erg in het grote gebouw wennen. De jongste zoon is nog thuis. Van Buren, zo heet de boer, heeft jarenlang zijn best gedaan om zijn bezit te verbeteren. Het ging alles voorspoedig, maar opeens komt er een einde aan het leven van Van Buren. De jongste zoon is ondertussen oud genoeg om het bedrijf van zijn vader voort te zetten. Het is daar in geestelijk opzicht moei- lijk. Ze wonen temidden van een Roomse bevolking. Protestanten wonen er niet. Dat heeft een verkeerde invloed op het godsdien- stige leven.

De schrijver is in zijn hart en nieren boer. Dat blijkt duidelijk uit dit boek. Hij beschrijft het boerenleven en alles daaromheen op een wijze zoals alleen iemand kan doen die uit eigen ervaring weet wat hij schrijft. Dat is het mooie van dit boek. Daarbij komen nog allerlei ge-

beurtenissen die een rol spelen, te veel om op te noemen.

Het is een mooi boek. Wel treft het dat de men- sen zo gemakkelijk tot inkeer en geloof komen. We zouden dat graag wat meer naar de bele- ving van Gods volk hebben gezien. Aan het einde van het boek denken we: wat gebeurt er verder? Komt er nog een vervolg?

Het boek telt 144 blz. en kost gebonden f 24,95.
5. **Achtervolgd door vijanden** door J van Ree- nen.

Dit boek verhaalt van mensen die in de oorlog onderduikers, Joden, herbergden. Er moest de nodige voorzichtigheid worden betracht. Het werd moeilijk toen er verraad in het spel was. De onderduikers moesten elders worden on- dergebracht, later opnieuw. De vader van het gezin dat de Joden onderdak verschaft had werd gegrepen en weggevoerd. Hij heeft in zijn gevangenschap veel meegemaakt. Hij was eigenlijk al ten dode opgeschreven, maar hij wist met veel moeite te ontvluchten, werd wel gezocht, maar niet gegrepen. Na de bevrijding kwam hij bij zijn gezin terug. Ook de Joden beleefden de bevrijding.

Aan het verhaal liggen historische feiten ten grondslag. Het is dus een verhaal dat tekent hoe het in de oorlogsdagen gesteld was. Wat leefde men toen in gevaar en spanning. De ouderen weten daar nog wel wat van.

We hebben de tweede druk van het boek voor ons. De eerste druk verscheen in 1985. Dat zegt wel dat dit boek een goede ingang gevonden heeft. Dat juichen we toe. We hebben hier goede lectuur die ook in schriftuurlijk opzicht verantwoord is.

Aan het einde van zijn boek geeft de schrijver een verantwoording.

Het boek telt 159 blz. en kost gebonden f 17,45.

6. **Haaks op het hakenkruis, Willem Roth** door Rik Valkenburg.

Dit boek beschrijft het leven van Willem Roth. Het is een bewogen leven geweest. Roth was een duitser die leefde in de dagen van Hitler. Hij moest niets van het nationaal socialisme hebben. Daardoor heeft hij aller- lei moeilijkheden ondervonden. Als kind is hij in ons land geweest. Daardoor is hij later met een meisje getrouwd, dat hij hier had leren kennen. Zijn vrouw deelde in de moei- lijkheden van haar man. Het leven van de kinderen die uit het huwelijk voortkwamen was eveneens moeilijk. De schrijver tracht Roth en het hele gezin ook in geestelijk opzicht te tekenen. Hij schrijft zeer waarde- rend over hun geloofsleven. Dat roept wel- eens vragen bij ons op. Later gaat het gezin in ons land wonen. Het sluit zich aan bij de Nederlands Gereformeerden. Dat zegt wel wat van hun geestelijke gevoelens. Roth en zijn vrouw zijn niet meer in het land der levenden.

Het boek telt 113 blz. en kost ingenaaid f 19,95.

7. **In het woedend golfgeklots** door Rik Val- kenburg.

We schreven over dit boek al in het nummer van 4 februari j.l. — 23e jaargang, nr. 3 — in het artikel getiteld *1 februari 1988*. Daarnaar verwijzen we.

We volstaan met het vermelden van de prijs. Deze is tot en met 31 maart f 37,90 en daarna f 42,90.

B.

Boeken van "De Banier" - Utrecht

1. **Calvijns levenswerk belicht vanuit zijn brieven**, deel 5, door P. Kuijt.

Vier deeltjes waren er al verschenen, toen de schrijver overleed. Er zouden in totaal veertien deeltjes komen. Als we het goed hebben begrepen wat we hoorden of lezen heeft de schrijver de kopij voor alle deeltjes nog gereed kunnen maken. Het is dus te verwachten dat er nog meer deeltjes van dit mooie werk komen.

In het dit 5e deel gaat het in hoofdstuk 1 meer in het algemeen over Calvijns prediking vanuit zijn brieven (en preken), in hoofdstuk 2 over bijzonderheden die Calvijn als predi- kant in Genève en Straatsburg ontmoette. In het derde hoofdstuk gaat het over de periode vanaf 1555, toen de Heere in Genève een bij- zondere omkeer ten goede bewerkte.

Uit alles blijkt, dat Calvijn op zijn weg veel tegenstand heeft ontmoet, maar ook dat hij in de kracht des Heeren verder is gegaan met

zijn reformatische arbeid. En zo is hij tot grote zegen voor de kerk geweest.

Dit boekje telt 105 blz. Het kost f 14,75.

2. Woorden voor elke dag, door C.H. Spurgeon.

Uit een *Woord vooraf* nemen we het volgende over: "Na een langdurige, persoonlijke ervaring in zijn verzorging van de geestelijke noden van zijn gemeenten, deed Charles H. Spurgeon voor 'Hulp voor elke dag' een keuze uit zijn meest bezielende gedachten over de toestand van de mens. De buitengewone rijkdom en verscheidenheid van deze verzameling — die het geheel van menselijke ervaring omvat — maakt het boek geschikt om op elke dag van het jaar gelezen te worden. Spurgeon omschrijft het gebed als het middel, waardoor de gehele mensheid het best de gemeenschap met God kan vinden. In zinvolle passages, prachtig uitgedrukt en eenvoudig uiteengezet, beschrijft hij hoe het gebed een betrouwbare gids is naar een volkomener leven. Hij legt uit, waarom het gebed zulk een belangrijke rol speelt — in ogenblikken van neerslachtigheid, wanneer twijfelingen de overhand hebben en in tijden van vervoering, waarin er een overvloed van blijdschap is."

Voor elke dag is er een klein stukje van ongeveer een halve bladzijde. Met de 29e februari is geen rekening gehouden.

Het boekje telt 192 blz. Het bevat veel goeds, waarom we het van harte kunnen aanbevelen. Het kost f 9,75.

3. Woorden van troost voor het dagelijks leven, door C.H. Spurgeon.

Op de achterzijde van de omslag lezen we: "Een nieuw deeltje in deze prachtige serie van leerzame en troostrijke woorden voor het dagelijks leven. 21 hoofdstukjes handelend over praktische en geestelijke zaken."

De Heere had Spurgeon vele talenten gegeven, die hij goed heeft gebruikt. Daarvan is ook dit boekje een bewijs. Hij schrijft naar Gods woord en wat hij schrijft raakt het hart. Hij geeft er blijk van goede opmerkingsgave te hebben gehad. Hij zegt de dingen vaak treffend. Zijn woorden zijn ook nu nog woorden van troost.

We willen iets overnemen uit het 11e hoofdstuk over Dienaars en succes. Spurgeon schrijft op blz. 66/67 o.a. "Werk door, kind van God, werk door, want als u God wilt dienen, zal het brood dat u uitstrooit over het water na veel dagen gevonden worden. Als u de os of de ezel er laat lopen, zult u glorieus

oogsten op de dag dat Hij komt om Zijn uitverkorenen te vergaderen. De dominee is niet verantwoordelijk voor zijn succes. Maar wel is het prediken van het Evangelie hoog en heilig werk. Vaak wordt het beroep van een dominee gedegradeerd tot een gewoon vak. Heden ten dage worden mensen opgeleid tot dominee die goede kapiteins op zee geweest zouden zijn, of die het goed gedaan zouden hebben achter de balie, maar die nooit zijn voorbestemd voor de kansel. Zij worden door mensen uitgekozen; ze worden volgestopt met literatuur, ze worden tot op zekere hoogte opgeleid; ze blijken zich netjes te kunnen kleden en de mensen noemen hen dominee. Ik wens hen al Gods kracht toe, al is het alleen maar om hun mond te houden. Door mensen gemaakte dominees hebben geen nut in deze wereld, en hoe sneller we hen kwijtraken, hoe beter dat is. (.....)

Het prediken van Gods Woord is niet, wat sommigen schijnen te denken, een kinderspelletje, een vak of beroep dat iedereen op zich kan nemen. Iemand moet eerst voelen of hij een heilige roeping er toe heeft. Daarna moet hij weten of hij werkelijk de Geest van God bezit, en dat wanneer hij spreekt er een invloed van uitgaat die hem in staat stelt om zo te spreken als God dat wil; zo niet dan moet hij de kansel direct verlaten, hij heeft geen recht om er te zijn, ook al is het zijn eigen bezit. Hij is niet geroepen om Gods waarheid te prediken, en God zegt tegen

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION DE PEEL

Familie Knuivers,
Boveneindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

TEGEN PRAKTISCH IEDERE KWAAL IS KRUID GEWASSEN!!

Nu naast de meer dan 40 combinaties, ook enkele in tabletvorm.

DROGISTERIJ SIKKING
Barrevoetstraat 5 2011 WL Haarlem
Tel. 023-31 28 82 b.g.g. 32 46 06
Postbank 190609

Wel eens op **TEXEL** geweest?
Bestist de moeite waard. Bos, duinen, zee, vogelbroedplaatsen, visgelegenheden, etc., en ... rust.
U kunt op **'DE VERRASSING'** gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.
Prijzen v.a. f 285,- p.w.
Of u kunt kiezen voor een bungalow met alle comfort of sta-caravan.
Voor 60-plussers speciale voor- en naseizoenprijzen.
Vraag vrijblijvend onze kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.

Hulp vanuit de gereformeerde gezindte voor de gereformeerde gezindte

De Stichting Centraal Orgaan op Gereformeerde Grondslag voor ambulante geestelijke gezondheidszorg zoekt wegens sterke uitbreiding van haar werkzaamheden te Amersfoort, Goes en Schiedam

Vrijwillige Hulpverleners m/v

Het bureau verleent deskundige en gespecialiseerde hulp en werkt voor een belangrijk deel met vrijwilligers.

- Wij denken aan vrijwillige hulpverleners die inzetbaar zijn voor:
- het hulpverleningswerk (-afgestudeerd binnen de psychologie, psychiatrie en zo mogelijk enige jaren ervaring;
 - diploma sociale academie met V.O.; S.P.V. of H.B.O.V.);
 - het telefonisch spreekuur (diploma sociale academie).

Het aantal uren zal in overleg worden vastgesteld. Belangstellenden dienen de grondslag van de Stichting te onderschrijven en te behoren tot de Gereformeerde Gezindte.

Aanmeldingsformulieren voor de regio Amersfoort kunt u aanvragen bij dhr. A. Scheer, Roemer-Visscherlaan 74, 3705 SJ te Zeist. Tel. 03404 - 52033. Voor de regio's Goes en Schiedam bij dhr. E. Reinders, Postbus 273, 3100 AG Schiedam. Tel. 010 - 4115296.

hen: Wie bent u dat u Mijn wetten verklaart en uitlegt?"

We kunnen dit lezenswaardige boekje van harte aanbevelen. Het telt 128 blz. en kost f 7,50. Een enkele opmerking: op blz. 27 bovenaan staat driemaal de naam van de profeet Elia. De profeet Eliza wordt bedoeld.

STATENVERTALING

contra

NIEUWE VERTALING

(7e tienduizendtal)
A. Bergsma.

In deze brochure wordt aangetoond op welke manier kernwaar heden uit de Schrift in de nieuwe vertaling van het NBG (1951) worden aangetast en verzwakt.

De brochure "Groot Nieuws, een ramp voor de kerk" toont aan hoe de Schrift door de moderne "dynamische" vertaalmethoden van haar kracht wordt beroofd

De brochures tellen resp. 48 en 68 pagina's en kosten f 3,95 en f 4,75, excl. verzendkosten.

Bestelling in enveloppe zonder postzegel sturen aan

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

KOM NAAR ONZE NIEUWE ZAAK

U bent hartelijk welkom

Een bezoek loont de moeite

* U kunt bij ons alle kanten op als het gaat om goede boeken, grammofoonplaten, CD's, cassette's, wenskaarten, kadoartikelen, bijbels, bladmuziek, schrijfwaren enz.

* Nu ook voor uw geboorte, huwelijksaankondigingen etc. naar Boekhuis Het Kompas. Keus uit groot assortiment, mits tijdig besteld.

Christelijke boek- en muziekhandel

Boekhuis
Dorpsstraat 164
Scherpenzeel
Tel. 03497-4355
HET KOMPAS

Het Kompas

'n Jong bedrijf met de service en gezelligheid van vroeger

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

**WOORD
DAAD**

Postbus 560,
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566

HELP EEN KIND MET:

- voedsel en kleding in acute noodsituatie van nu
- onderwijs om op eigen benen te staan voor straks
- bijbelse boodschap die tot zegen kan zijn voor altijd

FINANCIËLE ADOPTIE v.a. f 37,50 p.m

Informatie wordt op aanvraag toegezonden